

Panun pakinoita

V. A. Koskenniemen merkkipäivän johdosta.

Tänään viettää 60-vuotisjuhlaansa elossa olevien suomalaisten runoilijain jokseenkin yleisesti tunnustettu primus inter pares V. A. Koskenniemi. Vuodet ovat vierineet: nuori Koskenniemi täyttää 60 vuotta! Sillä, hyvä lukija, eivätkö Sinunkin mieleesi hyvin helposti tule yhtäkaa sanat nuori ja Koskenniemi! Ja miksikäs ei, eihän ihmisen vanhuus ja nuoruus lopultakaan riipu vuosista, jotka hän on elänyt, vaan sielusta, siitä, miten sielu säilyttää elämänjoustavuutensa. V. A. K. on aina pysynyt hyvin lähellä varsinkin maansa sitä nuorisoa, joka on valmistautunut työskentelemään suomalaisen hengenviljelyksen vainioilla.

Toisaalta ihmisen iän ja elämäntyön suhdetta tarkastellaksemme on Koskenniemen oppi-isä — oppi-isä ainakin eräässä mielessä — Goethe sanonut, ettei ihmisen ikää tule arvostella elettyjen vuosien mukaan, vaan sen

mukaan, mitä hän on ehtinyt tehdä, ajatella ja tuntea. Tämän mukaan kertyisi vielä täydessä työkunnossa olevan runoilija-professorin harteille vuosia moninkertainen määrä, sillä niinkuin runoilija yleensäkin on kansansa puolesta kärsijä ja puolesta iloitsija, niin on sitä ollut V. A. Koskenniemi mitä suurimmassa määrin.

Meille pohjoispohjalaisille on Koskenniemi toisaalta eurooppalaisuudesta ja toisaalta Turustaan huolimatta pysynyt suurten joukkojen runoilijana ja omana miehenämme syystä, että hänen kynästään ovat lähtöisin monet Oulua ja sen määrättyönomaista merenrantamaisemaa yleensä sattuvasti luonnehtivat runokuvat. Eikä vain Oulun seutu vaan koko Pohjois-Suomi on kiitollisuudenvelassa meille oululaisille useissa tapauksissa yksipuolisestikin Merikoskenlaulajana mieleen muistuvalla runoilijalle.

Kirjailijana ja kansalaisena on V. A. K:n tie ollut ulkopuoliselle tark-

kailijalle harvinaisen suoraviivainen ja se johti hänet nopeasti yhteiskunnan huipulle — niinkuin sanotaan. Siinä ja hänen henkensä moniulottavaisuudessa on tosiaan jotain suuren Goetheen rinnastettavaa. Runoilijalle harvinaisella selväpiirteisyydellä on Koskenniemi pysyttäytynyt omalla parnassollaan, josta käsin hän varmaan parhaiten on tuntenut säilyttävänsä hyvän yleisnäköalan. Koskenniemen tie kansalaisena on tosiaan ollut — juuri siihen nähden, että hän on kirjailija — niin harvinaisen selvä, että ei ole ihmeteltävissä, jos esim. hänen elämänasenteeltaan ja runoilijakohtaloltaan monessa mielessä täysi vastakohtansa Ilmari Iki-Kianto onkin sanonut eräässä kirjailija-pakinassaan, että Koskenniemellä runoilijaimme joukossa on oma eristetty pilttuunsa niinkuin rotuhevosella. En toista tätä pahansuovassa mielessä, mutta teräväsanainen ja terävästi huomioitseva I. K. on kyllä eräässä suhteessa oikeassa. Tosiaan, kun vertaa näiden kahden suuren kirjailijan, joista toista voidaan pitää elossa olevien prosaistiemme mestarina, toista lyyrikkojemme ensimmäisenä, elämänvaiheita ja luonteenpiirteitä, niin harvassapa on kahta vastakkaisempaa ilmestystä rinnakkain

asetettavissa!

Mies hengen aatelia, siinä ehkä vertaus, joka sopii käytettäväksi Koskenniemestä silloinkin, kun muistellaan hänen esiintymistään ihmisten joukossa. Kuten olen tainnut eräässä haastattelussa jo kerran sanoa, niin minulle Koskenniemi jollain tavoin oli syöpynyt mieleen niin ehdottoman juhlallisena akateemisena ilmestyksenä, että hänen muotokuvaansa mielestäni välttämättä kuului frakki. Olin nähnyt hänet kerran vanhassa yliopiston juhlasalissa luennoimassa Goethestä ja siitä kait mielikuva oli juurtunut. Kun sitten jouduin häntä haastattelemaan ja monimutkaisen "ajajahdin" jälkeen marssin audienssilleni Helsingin vanhaan Grandiin, niin melkein pä hämmästyin professorin tavallista asua, vaikka päivä olikin vasta aamussa.

Niinkuin V. A. K. silloin — oli kysymyksessä haastattelu tämän Kaikumme 60-vuotisjuhlannumeroa varten — osoitti suurta harrastusta vanhan kotikaupunkinsa elämämpiiriä kohtaan, samoin hän, tavoittaessani hänet pari vuotta myöhemmin Oulun Vanhasta Seurahuoneesta heti oli valmis lausumaan käsityksensä päivänkohtaisesta oululaisesta aiheesta, Merikosken rakennussuunnitelmasta. Mutta niinpä

Merikoski hänelle niinkuin niin monelle luontoa rakastavalle ja nuoruusiän pessimistiseen elämänfilosofointiin taipuvaiselle koulupojalle onkin ollut eräs kautta elämän säilyvistä elämyksistä. Merikosken rakentamisesta ja sen voimavarojen käytöstä lausui Koskenniemi ilolla todenneensa, että siinä on pyritty tavoittamaan voiman ja kauneuden harmonia. Tällä hetkellä näyttääkin siltä, että tämä näkökohta on suunnitelmassa huomioitu ja huomioidaan toivottavasti vastakin.

Myös Oulun Hiihdon 50-vuotisjuhlaa kunnioitti Koskenniemi läsnäolollaan. Muistan kuinka hän Seurahuoneen ravintolassa pidetyillä suurilla kansalaisillallisilla lausui otteita Hannu-eepoksestaan, jossa hän kuvaa poikaikänsä suurten sankareiden Luomajoen ja Ritolan kilpailua ja saavutuksia. Noilla illallisilla tapasi Koskenniemi ensimmäisen kerran Juho Ritolan ja hän iloitsi aivan erikokoisesti tästä tapaamisesta. Hannu-runoelmallaan on Koskenniemi suorittanut aluevaltauksen ulkopuolella hänelle luonteenomaisen aihepiirin ja samalla hän oli ensimmäisiä nykyaikaisen urheilun runohistorioitsijoita.